

«روش تدریس نگاره‌ها»

کتاب

«بخوانیم - بنویسیم»

اول دبستان

براساس

سیستم شهرک الفبا

ویژه‌ی اولیا - معلمان - دانشجویان

مؤلف: فردوس حاجیان

حاجیان، فردوس، ۱۳۴۲ -

روش تدریس نگاره‌ها کتاب بخوانیم - بنویسیم، اول دبستان بر اساس سیستم شهرک الفبا ویژه‌ی اول
معلمان - دانشجویان / مولف: فردوس حاجیان. - تهران: راه‌اندیشه، ۱۳۸۴.
۱۸۴ ص.

BN 964-491-031-1 ۱۶۰۰۰ ریال:

فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

عنوان دیگر: کتاب بخوانیم و بنویسیم

۱. فارسی -- کتابهای درسی -- راهنمای آموزشی (ابتدایی). ۲. خواندن (ابتدایی) -- راهنمای آموزشی.

الفبای فارسی -- کتابهای درسی -- راهنمای آموزشی (ابتدایی). ۳. فارسی -- املاء -- راهنمای آموزشی

(ابتدایی). الف. عنوان. ب. عنوان: کتاب بخوانیم و بنویسیم.

۳۷۲/۶۰۴۴

۲۳۵ ج ۱۵۷ / ۵۲

کتابخانه ملی ایران

۰۴۰۳۳۷۷

انتشارات راه‌اندیشه

میدان انقلاب - اول فیابان آزادی - نبش چهارراه جمالزاده جنوبی - ساقتمان ۶۴ طبقه
هم‌کف - تلفن‌های تماس: ۶۶۹۲۷۰۳۷ - ۶۶۴۶۱۵۱۴۶

WWW.Rahandisheh.com

E-mail: info@Rahandisheh.Com

عنوان کتاب: روش تدریس نگاره‌ها (کتاب بخوانیم - بنویسیم)

مؤلف: فردوس حاجیان

ناشر: راه‌اندیشه

حروفچینی و صفحه‌آرایی: واحد رایانه‌ای راه‌اندیشه

نوبت چاپ: اول - ۱۳۸۵

تیراژ: ۵۰۰۰ جلد

لیتوگرافی: کوثر

چاپ و صحافی: آسوه

قیمت: ۱۶۰۰ تومان

شابک: ۹۶۴-۴۹۱-۰۳۱-۱

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ می‌باشد و هرگونه کپی‌برداری بدون اجازه ناشر مجاز نیست.

صفحه‌ای تقدیم جانانه

زمانی که در سال ۱۳۶۹ از استان مازندران برای ادامه‌ی تحصیل در دانشکده‌ی هنرهای زیبا به تهران منتقل شدم، از همان آغاز با برخی از مدارس ابتدایی و مهدکودک‌های تهران به طور مستقیم و غیرمستقیم همکاری داشتم که این همکاری با برخی از آن‌ها هنوز ادامه دارد. کتاب حاضر را به یاد سال‌های پُر از عشق و خاطره به اولیا، مدیران، همکاران و دانش‌آموزان مدارس و مهدکودک‌هایی که به ترتیب از سال ۱۳۶۹ با آن‌ها در تهران همکاری مستقیم داشتم تقدیم می‌کنم:

- ۱ - دبستان پیام منطقه‌ی یک
- ۲ - دبستان میلاد نور (شاهد) منطقه‌ی نه
- ۳ - دبستان گل مریم منطقه‌ی سه
- ۴ - دبستان شکوفه منطقه‌ی یک
- ۵ - دبستان سروش منطقه‌ی سه
- ۶ - دبستان ولی عصر «عج» منطقه‌ی سه
- ۷ - دبستان ندای الغدیر منطقه‌ی سه
- ۸ - دبستان نور و دانش منطقه‌ی چهار
- ۹ - دبستان فروغ علم منطقه‌ی چهار
- ۱۰ - دبستان جهاد منطقه‌ی شش
- ۱۱ - مهدکودک گلسرا منطقه‌ی در
- ۱۲ - دبستان پویا منطقه‌ی شش
- ۱۳ - دبستان طلوع‌ی نور منطقه‌ی دوازده
- ۱۴ - دبستان محراب منطقه‌ی سه

امیدوارم به پاس عدد مقدّس چهارده، دعای خیر این عزیزان و همه‌ی ملت شریف ایران شامل حال من شود تا بتوانم به کودکان سرزمینم خدمت کنم.

یار باقی، دیدار باقی

فردوس حاجیان

مقدمه

کتاب فارسی اول دبستان که در دو جلد به نام‌های «بخوانیم» و «بنویسیم» در اختیار دانش‌آموزان و هم‌کاران عزیز قرار دارد محصول خرد جمعی و هم‌اندیشی عده‌ای از صاحب‌نظران و متخصصان تعلیم و تربیت است. افتخار آن را دارم که همانند یکی از برنامه‌ریزان و مؤلفان کتاب درسی انجام وظیفه می‌کنم.

هر بخش از کتاب دارای اهمیت ویژه‌ای است. به نظر این جانب نگاره‌ها به حدی با اهمیت هستند که اگر در چهار هفته‌ی اول سال تحصیلی معلمان عزیز با آگاهی از روش‌ها و شیوه‌های تدریس محتوای آن را به‌طور مطلوب و با انگیزه‌های لازم به دانش‌آموزان انتقال دهند بخش عمده‌ای از مشکلات آموزشی و تربیتی دانش‌آموزان حل خواهد شد.

محتوای کتاب براساس برنامه‌های که توسط برنامه‌ریزان آموزش و پرورش و عده‌ای از مؤلفان، تألیف شده است، در سه حوزه‌ی شناختی، عاطفی و مهارتی (روانی - حرکتی) هدف‌گذاری شده است.

به یاد داشته باشیم که همیشه خاطرات اولین برخورد در ذهن دانش‌آموزان ثبت خواهد شد. مبنای روش چگونه زیستن و اساس تقویت مهارت‌های زبانی یعنی گوش دادن، سخن گفتن، خواندن و نوشتن در همین نگاره‌ها نهفته است.

تصاویر، سرشار از هدف‌های آموزشی و تربیتی است که همتی بر کسب دانش‌ها، نگرش‌ها و توانایی‌های ضروری طرّاحی شده است.

از آن جایی که مخاطب این کتاب کودکان هستند که در پایان دوره‌ی دوم کودکی و آغاز دوره‌ی سوم یعنی ۷ سالگی قرار دارند و از نظر جسمی، ذهنی و عاطفی تغییرات شگرفی در آن‌ها به وجود می‌آید، لذا شناخت معلمان از این تغییرات و خصوصیات شخصیتی آن‌ها سبب می‌شود تا با آگاهی و تخصص لازم در روند تدریس موفقیت‌های فراوانی را به دست آورند و در جهت رشد همه جانبه‌ی شخصیت کودکان گام‌های مؤثری بردارند.

کودک با پا گذاشتن به محیط مدرسه که محیطی بزرگ‌تر از خانه می‌باشد روابط فردی خود را از محدوده‌ی ارتباط با پدر، مادر و بستگان به سطح وسیع‌تری گسترش می‌دهد.

او در عرصه‌ی اجتماعی با هم‌سالان خود و با بزرگ‌سالانی نظیر مدیر، معلم، ناظم و غیره .... آشنا می‌شود. طبیعتاً معلم باید زمینه‌ای فراهم کند تا کودک توانایی‌های جسمی و ذهنی خود را بروز دهد. بنابراین، آگاهی معلم از خصوصیات جسمی، حرکتی، عاطفی، اجتماعی و ذهنی کودک از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. معلم با شناخت از این خصوصیات زمینه‌های لازم را برای اجتماعی شدن کودک فراهم می‌کند و آرام و آرام از وابستگی کودک به خانواده می‌کاهد تا از او شخصیتی بسازد که فردی مستقل بار آید.

پیشنهاد می‌شود معلمان عزیز پایه‌ی اول دبستان همه ساله دفتری را تهیه کنند و در آن دفتر هر چند صفحه را به شناسنامه‌ی فردی کودک اختصاص دهند و در آن شناسنامه‌ی فردی مشخصات جسمی، حرکتی، عاطفی، اجتماعی و ذهنی کودک ثبت شود. در پایان هر هفته و یا هر ماه خلاصه‌ای از وضعیت کودک در چند جمله درج شود و از طریق ارتباط با اولیا در جهت تقویت نکات مثبت و برطرف کردن نقاط ضعف اقدام لازم شود.

چهار هفته‌ی اول دبستان از اهمیت ویژه‌ای برای کودک، معلم و خانواده برخوردار است.

در این کتاب سعی بر آن است که، مؤلف نتیجه‌ی مطالعات، تحقیقات و تجربیات خود را با عنوان توصیه‌های آموزشی و تربیتی تقدیم هم‌کاران و اولیای محترم بنماید تا از طریق تبادل افکار و تجربیات بتوانیم زیباترین و شورانگیزترین خاطرات را در روزهای نخست دبستان در ذهن و روان کودکان باقی بگذاریم و از طرفی دیگر، با شناخت دقیق اهداف نگاره‌ها و آشنایی با شیوه‌های فعال تدریس، زمینه‌ی مطلوبی را برای شکوفایی خلاقیت و یادگیری زبان فارسی برای کودکان فراهم سازیم.

بنابراین قبل از ورود به روش تدریس نگاره‌ها توصیه‌هایی از زبان دانش‌آموز با عنوان «آن چه باید معلم عزیزم درباره‌ی من بدانم» ارائه شده است.

این توصیه‌ها در دوازده قسمت تهیه شده است و در واقع اولیا و معلمان عزیز با خواندن توصیه‌های دوازده‌گانه با شناخت و آگاهی کامل از مخاطب و با اتخاذ روش‌ها و شیوه‌های مختلف تدریس، آموزش را شروع خواهند کرد. توصیه‌های دوازده‌گانه از اهمیت ویژه‌ای برخوردارند و چنانچه معلمی بدون آگاهی از این توصیه‌ها تدریس را آغاز کند؛ موفق نخواهد شد. بنابراین، خواهش ما این است که، توصیه‌های دوازده‌گانه را قبل از آموزش دوازده نگاره‌ی فارسی اول دبستان مطالعه کنید تا با آگاهی از وضعیت فردی، اجتماعی، عاطفی، ذهنی، حرکتی و .... دانش‌آموزان، کلاسی سرشار از شور و نشاط و

به یاد داشته باشیم که، نگاره‌ها مبنای روش چگونگی زیستن را به دانش‌آموزان می‌آموزند و سرسری گرفتن نگاره‌ها مشکلات عمده‌ای را طی سال تحصیلی چه از نظر آموزشی و چه از نظر تربیتی ایجاد می‌کند.

معلم خلاق معلمی است که، نسبت به دانش‌آموزان خود شناخت کامل داشته باشد و به او برای بروز توانایی‌های خود فرصت بدهد.

پس از معرفی توصیه‌های دوازده گانه، ساختار و محتوای کتاب بخوانیم و بنویسیم را به‌طور مختصر بررسی کرده‌ایم. مطالعه در ساختار و محتوا. معلمان و خانواده‌ها را با برنامه و اهداف آموزشی و تربیتی کتاب بخوانیم - بنویسیم بیشتر آشنا می‌کند، سپس به‌طور مختصر «سیستم شهرک الفبا» الگوی ابتکاری مؤلف معرفی شده است. مؤلف معتقد است که، به تعداد معلمان کشور می‌توانیم الگوهای تدریس داشته باشیم. اساساً روش‌ها ثابت است ولی الگوهای تدریس می‌تواند با توجه به ذوق و سلیقه‌ی معلم، اوضاع فرهنگی، جغرافیایی و امکانات محیط متغیر باشد. سرانجام روش تدریس هر یک از نگاره‌ها با استفاده از الگوی شهرک الفبا (شعر، قصه، موسیقی، نمایش و بازی‌های عروسکی) ارائه شده است.

از مدیران محترم انتشارات راه‌اندیشه و آزمون نوین که به‌طور مشارکتی و جمعی نسبت به چاپ و انتشار این کتاب اقدام کرده‌اند سپاسگزارم و امیدوارم از رهنمودهای خانواده‌ها و هم‌کاران گرامی در رفع نواقص احتمالی کتاب در چاپ‌های بعدی استفاده کنیم.

کتاب حاضر در تابستان (شهریور ماه) سال هشتاد و چهار در مازندران - قائم شهر در خانه‌ی پدری‌ام در حالی به اتمام رسید که شب‌ها به دلیل بیماری خواب از چشمانم ربوده می‌شد. اگر عواطف مهربانانه پدر و مادر و خانواده‌ی عزیزم و تحمل و بردباری همسر صبور و فرزندان مهربانم و هم‌چنین لطف بی‌کران خدای مهربان نبود شاید این کتاب به رشته‌ی تحریر نمی‌آمد. از دوستان عزیزی که شب‌ها پا به پای من هنگام نگارش این کتاب در ایام تعطیلات تابستان در روستای افراکتی - قائم‌شهر بیدار بودند سپاسگزارم.

فردوس حاجیان

فهرست
روش تدریس نگاره‌ها

صفحه	عنوان
	مقدمه
۸	فصل اول: ویژگی‌های کودکان هفت ساله
۲۳	فصل دوم: ساختار و محتوای کلی کتاب فارسی اول دبستان
۳۸	فصل سوم: ساختار نگاره‌ها
۳۹	کتاب بخوانیم
۴۶	کتاب بنویسیم
۴۸	فصل چهارم: معرفی سیستم «شهرک الفبا»
۵۲	فصل پنجم: روش تدریس نگاره‌ها
۵۳	نگاره‌ی ۱
۶۷	نگاره‌ی ۲
۸۰	نگاره‌ی ۳
۹۱	نگاره‌ی ۴
۱۰۴	نگاره‌ی ۵
۱۱۶	نگاره‌ی ۶
۱۲۵	نگاره‌ی ۷
۱۳۵	نگاره‌ی ۸
۱۴۵	نگاره‌ی ۹
۱۵۴	نگاره‌ی ۱۰
۱۶۲	نگاره‌ی ۱۱
۱۷۵	نگاره‌ی ۱۲